

Čuvajmo lastno dostojanstvo!

Ravnatelj Pinu Pečenku moramo zares biti hvaležni, ker je v soboto, 7. t.m., s svojim posegom v »cesarski dvorani« hotela Excelsior v Trstu zavrnil nov poskus kriminalizacije slovenskega naroda na splošno in tukajšnje slovenske narodne skupnosti še posebej. Da so njegova izvajanja imela uspeh, je pokazalo toplo ploskanje mnogih, v ogromni večini italijanskih poslušalcev v dvorani.

Katoliška krožka »Il segno« in »G. La Pira« sta namreč ta dan priredila okroglo mizo o temi: »Bo v Jugoslaviji imelo zadnje besedo orožje?« O tem silno aktualnem vprašanju so spregovorili poslanec KD Coloni, jugoslovanski veleposlanik pri Sv. stolici Maskruto in tržaški škof Bellomi.

Ko se je odprla razprava o izvajanjih predavateljev, sta se takoj prijavila k besedi dva diskutanta in oba izkoristila priložnost, da sta prvi prikrito, drugi odkrito udarila po Slovincih (in Hrvatih), češ da so odgovorni za eksodus Italijanov in za vse tragedije, ki so ga spremljale po drugi svetovni vojni. Bili smo tako spet priča novemu poskusu grobe kriminalizacije našega ljudstva.

Takšni posegi bi se verjetno nadaljevali, če za besedo ne bi bil zaprosil prof. Pečenko in s prepričljivimi izvajanjmi takoj dosegel, da se je poskus izjalovil. Potem ko je mimogrede ugotovil, da smo za fašizma tudi Slovenci (in Hrvati) imeli svoj eksodus, je predvsem poudarjal, kako mu nikakor ne gre v glavo, da si Slovenec lahko le v Sloveniji, Italijan pa le v Italiji. Po njegovem je bila prav takšna miselnost eden glavnih vzrokov za eksodus Italijanov, ki so bili prepričani, da zanje kratkomalo ni prihodnosti na ozemlju, ki ni več del italijanske države. Dobro je treba ločiti, je dejal, dva pojma: narodnost in državnost, t.j. narod in državo. Prva je naravna danost, druga pa izrazito pravna konstrukcija. Diskutant je bil tako prepričljiv, da je izzval topel aplavz poslušalcev, s čimer je bilo seveda konec protislovenskih izpadov.

Drago Legiša

Italijanski tisk piše o babilonskem stolpu

Še niso doumeli vrednosti zaščite manjšin

Pred kratkim je italijanska poslanska zbornica odobrila okvirne zaščitne norme za narodne oz. etnične skupnosti v Italiji, iz katere pa so izvzete francoska, nemška in slovenska manjšina. Te so že (ali naj bi bile, kot naša) zaščitene s posebnimi zakoni. Tako je po dolgih desetletjih od sprejetja republiške ustave le prišlo v tem oziru do pozitivnega premika. O tem je že tehtno razglabljal uvodničar v predzadnji številki lista. V naslednjih vrsticah bi se le zaustavili ob reakciji tiska oz. javnega mnenja, ki ga občila navadno tudi odraža.

Zaščito bodo, kot znano, uživale različne jezikovne in etnične skupnosti od Alp do Sredozemlja. Furlanska, sardinska, grška, albanska, okcitanska, hrvaška, franko-provensalska in ladinska skupnost bodo lahko v določenih oblikah uporabljale svoj jezik tudi v javnih odnosih, v šolah (osnovnih in srednjih) pa naj bi prišlo do pouka teh jezikov oz. njih kultur. Poleg tega bo po tem zakonu poskrbljeno za dvojezično toponomastiko, pa tudi za udeležbo na državnem radiotelevizijskem omrežju. Šlo bo še za podpore kulturnim in drugim dejavnostim teh manjšinskih skupnosti. Zdaj bodo morale deželne uprave določiti zadevna ozemlja, kjer naj ta zakonska določila pridejo v veljavo. Gotovo pa bo vse to zelo odvisno tudi od življenjske sile in politične volje vsake od omenjenih manjšinskih in jezikovnih skupnosti.

Iz vsebine:

*Severovzhodna Italija,
Slovenija in Hrvaška*
(str. 3)

*Milošević ima mogočne
zaveznike v Washingtonu*
(str. 2)

*R. Dolhar
V Tomažičevi Škrbini*
(str. 7)

Brez sodelovanja in volje samih manjšin namreč tudi zakon ne more veliko!

Pri vsem tem pa je posebno zanimiva reakcija italijanskih velikih medijev, zlasti dnevnikov, ki se soočajo s tem problemom. Na splošno komentariji niso preveč pozitivni, nekateri celo vidijo v tem nevarnost za celovitost nacionalne (beri državne) enotnosti. K vsemu gotovo tudi prispeva pojav lig, o katerih je bilo govora prav tako v predzadnji številki. Oglejmo si tu le pisanje treh velikih italijanskih dnevnikov, ki se vprašanja lotevajo zaskrbljeno. Ti so dva laična dnevnika, *Il Corriere della Sera* in *Il Giornale*, ter katoliški *L'Avvenire* — vsi trije iz Milana.

Prvi — *Il Giornale* — s komentarjem, ki ga je napisal znani časnikar Paolo Granzotto, je dan po izglasovanju zakona pikro ocenil novi zakon, češ da je parlament pri vseh pekočih problemih našel toliko časa, da je odobril ta zakon. Nadalje se sprašuje, če je to plod ljubezni do manjšin (ki jim bodo potem sicer vsilili volilno mejo 5%...), ali če želijo še bolj narečno Italijo. Pa še: želi ta zakon uničiti sto let šole, ki je hotela združiti italijanski jezik? Zaključuje z omembo čl. 6 zakona, ki se navezuje na rekvizite za imenovanje ustreznega učnega osebja. Torej zopet prevzemanje služb, klientelizem, glasovi...

Še bolj oster je milanski *Il Corriere della sera*. Naslov: »Italija bo govorila v narečju« s podnaslovom »Nacionalna enotnost — plen lig«. V komentarju h članku poudarja, da se

Letošnji Nobelov nagrajenec za mir je 46-letna San Suu Kyi iz Burme. V torek, 10. t.m., se ni mogla udeležiti slovesnosti v Oslu, ker je že skoraj dve leti in pol v hišnem priporu v Rangoonu. Bilo ji je dve leti, ko so ji politični nasprotniki ubili očeta. V Oxfordu je diplomirala iz filozofije in ekonomije. Bila je med voditelji Narodne zveze za demokracijo, ki je tudi zmagala na volitvah, a zmage ni priznala vojska.

V »cesarski dvorani« tržaškega hotela Excelsior sta krožka »Il segno« in »G. La Pira« priredila 7. t.m. okroglo mizo na temo: Bo v Jugoslaviji imelo zadnje besedo orožje? Sodelovali so poslanec Coloni (prvi z leve), jugoslovanski veleposlanik pri Sv. stolici Mastruko (drugi z leve) in tržaški škof Bellomi (tretji z leve). Zadnji z leve je Sergio Paroni, predstavnik prirediteljev.

poslanska zbornica ni dala prositi in glasovala »da« z veliko večino. Nato dodaja: »Sedaj bo italijanska šola, ki že s težavo nauči narodni jezik, morala poskrbeti za pouk hrvaščine, albanščine, furlanščine...« Prav gotovo člankar pretirava, ko nadalje piše, da bo — če gre tako naprej — prišlo do uvedbe narečja iz Barija ali iz Canicattija!

Sam predsednik senata Spadolini pa je v rimskem dnevniku »*Il Messaggero*« komentiral ta zakon (znano a.b. ■■■■ 2)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojani; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Enid Blyton: »Pet prijateljev znova na Kirrinovem otoku.«; 12.00 Državne meje in družinske usode; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj; 15.30 Sport in glasba; 17.00 Z naših prireditiv.

■ PONEDELJEK, 16. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Moč tišine: Vonj po naši zemlji: Matija Bravničar; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.00 Umetniki pred ogledalom; 12.40 Cecilijanka 1991; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Možiček Koptiljaček«; 15.00 Ko zgodovina zazveni; 16.00 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut; pianistka Dubravka Tomšič; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jože Plečnik, slovenski svetovni arhitekt.

■ TOREK, 17. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.40 Cecilijanka 1991; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut. 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 17.40 Mladi val.

■ SREDA, 18. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Državne meje in družinske usode; 9.30 Za smeh in dobro voljo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.15 Slovenska lahka glasba; 12.40 Cecilijanka 1991; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Mi in glasba. Slovenski izvajalci v Mozartovih skladbah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jugoslavija po letu '45.

■ ČETRTEK, 19. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Vojna je obrt, kruta in egoistična.« Slovenski vojaki v 1. svetovni vojni; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.20 Slovenska lahka glasba; 12.40 Cecilijanka 1991; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Arhipelag Goli; 16.00 Mi in glasba: Ob Gallusovem letu. Slavnostni koncert ob 400-letnici Gallusove smrti v Cankarjevem domu v Ljubljani; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.15 Naš športnik.

■ PETEK, 20. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.40 Cecilijanka 1991; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kje je pristalo letalo?«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Mi in glasba. Skupina Gallus consort v našem studiu; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 21. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.30 Zdravniški nasveti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Katoliškem domu v Gorici. Igor Strawinski: Zgodba o vojaku; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Svet skozi lunin pogled; 16.00 Mi in glasba. Mladi izvajalci šole Glasbene matice v kormornih skupinah; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

Slobodan Milošević ima mogočne zaveznike v Washingtonu

Znani italijanski časnikar, pisatelj in politik Enzo Bettiza (po rodu Dalmatinec) je v uvodniku za torinsko »Stampo« (dne 8. t.m.) napisal, da ameriško politiko do jugoslovanske krize dejansko oblikuje bivši ameriški veleposlanik v Beogradu Eagleburger. Ta je v Bushevem predsedstvu koordinator uradov za zadeve Vzhodne Evrope. V Beogradu je bil svoj čas sklenil tesno prijateljstvo s tedanjim predsednikom Beo Banke Miloševićem, nekdanjim Kissingerjevim študentom na harvardski univerzi. Ameriška vlada ima po zaslugi Eagleburgerja najboljše odnose s sedanjim srbskim predsednikom, ki med drugim zelo dobro — piše Bettiza — govori angleško.

Politika ameriške vlade je do zdaj v bistvu filozofska. To se je izkazalo tudi pred dnevi, ko je Washington zaradi obstreljevanja Dubrovnika kratkoma odredil sankcije za vse republike na ozemlju nekdanje Jugoslavije ter hkrati začel izvajati velik pritisk na Nemčijo in Italijo, naj ne priznata Slovenije in Hrvaške.

Eagleburger je tudi posredno odgovoren za junijsko agresijo na Slovenijo. Pripravil je namreč obisk ameriškega zunanjega ministra v Beogradu, kjer je, kot zna-

no, posvaril Slovenijo in Hrvaško, naj ne proglasita enostransko neodvisnosti in suverenosti. To pa je bila za Miloševića in vojsko zelena luč za oboroženi nastop v Sloveniji. Tako Enzo Bettiza.

Teden dni se je v Jugoslaviji mudil posebni odposlanec glavnega tajnika ZN, bivši Carterjev zunanji minister Vance. Na televiziji smo lahko videli, kako suvereno nastopa Milošević, ko sprejema Vanca in njegove spremljevalce. Sklepamo, da stoji za takšno njegovo držo zavest tesnega zavezništva z Washingtonom, brez katerega Evropa že tako nič ne more.

Gibanje za komunistično prenovo je pred dnevi imelo v Trstu prvi kongres. Glavno poročilo je prebral senator Stojan Spetič, ki je zastopal osrednje strankino vodstvo. Med drugim je ostro grajal dejstvo, da parlament tudi v sedanji zakonodajni dobi ne bo odobril zaščitnega zakona za Slovence. V tej zvezi je dejal, da je »Trst spet postavil veto«. Na kongresu so izvolili tudi 12 delegatov za strankni vsedrjavni kongres, ki bo te dni v Rimu. Med delegati so štirje Slovenci, med njimi sen. Spetič in bivša senatorka Jelka Grbec.

Nadaljevanje s prve strani

Čuvajmo lastno... Še niso doumeli...

Takšnih nastopov si želimo vsakokrat, kadar letijo na račun našega ljudstva tako hude in grobe obtožbe. Tu mislimo tudi na povsem lažne trditve glavnega urednika italijanskega dnevnika Trieste Oggi (dne 8. t.m.), češ da »Slovenija, ne od danes, hodi po poti mehke in zvijačne totalne asimilacije italijanske etnične skupnosti. Dopolnjuje se torej pogram Italijanov, ki se je začel ob koncu druge svetovne vojne«.

V trenutku, ko sedi v slovenskem parlamentu kar pet italijanskih poslancev, ko ima Koper Italijana za župana in je slovenski parlament na tem, da sprejme ustavo, ki bo še izpopolnila sedanjo, že tako trdno pravno zaščito italijanske manjšine, se v Trstu glavni urednik italijanskega dnevnika upa tako nesramno lagati! In to v mestu, katerega občinski svet je v svojem statutu Slovence hote in zavestno prezrl.

Prav bi bilo, da bi se našel kak Pečenko, ki bi mu znal stopiti na prste. Pri našem listu — in pri vseh poštenjakih obeh jezikov — bo gotovo našel pomoč.

je, da je prav njegova, republikanska stranka glasovala s misovci proti). Spadolini v bistvu piše, da je prav zaščititi prave narodne manjšine (slovensko, nemško, francosko), drugačen pa da je problem teh jezikovnih skupnosti, ki nimajo prave samozavezi kot prej omenjene skupnosti. Pa še L'Avvenire. Čudimo se, da katoliški dnevnik (v bistvu) negativno ocenjuje novi zakon. Priznava sicer, da je načelno zakon pravičen in da je prav ščititi manjšine. V nadaljevanju pa se list večkrat sprašuje o umestnosti take ureditve — že v naslovu govori o »absurdnem Babilonu«...! Članar tudi sumi o demagoških name-nih, s katerimi naj bi se oviralo pravo čustvo nacionalne solidarnosti. In tudi tu se bere o domnevnih zahtevah po pouku kalabrijskega ali bergamskega dialekta... kasneje pa morda še mafijskega!

Iz vsega tega izhaja, da povprečni Italijan (če se tako odraža v medijih) ni še doumel prave vrednosti zaščite neke manjšinske skupnosti in vidi v tem vsaj delno nevarnost za nacionalni jezik. Je to prepričanje splošno? Bo to evropska »odprtost« večine do manjšine? Upajmo, da ne — vsaj v daljšem roku.

Konferenca v Haagu se nadaljuje

Arbitražna komisija, ki so jo sestavljali ustavni sodniki petih držav, med njimi Italije, in jo je bil ustanovil Lord Carrington, je razsodila, da je Jugoslavija kot država razpadla in da ima pravico do njene dediščine vseh šest republik nekdanje SFRJ. Republike se lahko dogovorijo o novi obliki skupne države ali zveze, lahko pa stopijo na pot samostojnosti in neodvisnosti, kot sta že naredili Slovenija in Hrvaška.

Po tej razsodbi je Lord Carrington 9. t.m. povabil na neuradni pogovor v Haag predsednike vseh šestih republik; najprej so bili ločeni pogovori, nato pa

Sovjetske zveze ni več

V Brestu so se pred dnevi sestali predsedniki Rusije, Belorusije in Ukrajine, se pravi treh »slovanskih« držav na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze. Ugotovili so predvsem, da omenjenih treh držav ne veže več dogovor, s katerim je bila ustanovljena Sovjetska zveza, ker ta kratkoma ne obstaja več. Zavrnili so tudi predlog Mihaila Gorbačova o novi zvezi ter se v bistvu izrekli za takšno povezavo, kot je tista, ki veže države Britanskega Commonwealtha.

Tri »slovanske« države imajo na svojem ozemlju jedrsko orožje, zaradi česar je nujen sporazum o njegovem nadzorstvu. Predsedniki se strinjajo, da je treba skleniti ustrezen dogovor, h kateremu naj se pri-tegne še Kazakstan, ki je četrta republika nekdanje Sovjetske zveze, ki prav tako razpolaga z jedrskim orožjem.

skupno srečanje. Milošević je sicer priznal, da se niso strinjali o skoraj nobenem vprašanju, vendar je mnenja, da se mora mirovna konferenca nadaljevati.

V poslanci na državnike vse Evrope se katoliški škofje, zbrani na t.i. »evropski sinodi« v Rimu, zavzemajo za priznanje Slovenije in Hrvaške ter za »politično rešitev« jugoslovanske krize.

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST
tednik slovenske manjšine

V Ljubljani so podpisali pomemben sporazum

Severovzhodna Italija in sodelovanje s Slovenijo in Hrvaško

Adriano Biasutti

Prejšnji teden so predsedniki deželnih vlad Furlanije Julijske krajine, Veneta, Tridentinske-Južne Tirolske, tridentinske in bocenske avtonomne pokrajine, predsednika vlad Republike Slovenije in Republike Hrvaške podpisali v Ljubljani pomemben sporazum. Že konec letošnjega januarja so se bili v slovenski prestolnici dogovorili, da bodo sklenili dogovor, ki naj po eni strani olajša »vstop« Slovenije in Hrvaške v Evropo, po drugi pa prispeva k nadaljnji gospodarski rasti prebivalstva vseh prizadetih dežel oziroma republik. V političnem pogledu moramo pravkar podpisani sporazum smatrati za nekakšno protitež že sedaj krepkemu vplivu nemškega gospodarstva in nemškega sveta na splošno na mladi državi na ozemlju nekdanje Jugoslavije.

Sporazum se sklicuje na že ustaljeno in preizkušeno sodelovanje v okviru delovne skupnosti Alpe Jadran, na italijanski zakon za obmejna področja in na zakonski osnutek, ki ga je odobrila italijanska vlada v korist sodelovanja z državami Srednje in Vzhodne Evrope. Oba zakona nudita finančna sredstva za uresničevanje mnogih pobud na raznih gospodarskih področjih. Skupno je oziroma bo na razpolago kakih 1.300 milijard lir.

USTANAVLJANJE MEŠANIH DRUŽB IN PODJETIJ

Pogodbenice bodo v okviru že omenjenega zakona za obmejna področja »vzpodbujale ustanavljanje in razvoj mešanih družb in podjetij na področju trgovine in industrije«. Posebno nalogo bosta pri tem imela Finančna družba s sedežem v Pordenonu in Storitveni center za menjavo in dokumentacijo.

Sporazum zatem omenja ustanavljanje t.i. Business innovation centrov v Sloveniji in Hrvaški ter oblikovanje načrtov za razvoj turizma. Omenja se dalje sodelovanje pri ovrednotenju virov na področju ribolova in akvakulture.

CESTE, AVTOCESTE, ŽELEZNICE IN LUKE

Dogovor posveča pozornost cestnim, avtocestnim in železniškim povezavam, pri čemer se potrjuje doseženo sodelovanje na področju ustreznih infrastruktur. Tu se med drugim omenja

»večmodalni koridor Trst-Budimpešta-Ukrajina za katerega je italijansko zunanje ministrstvo že nakazalo sredstva za izdelavo študije o izvedljivosti«.

Vzpodbujali bodo operativne dogovore med lukami Gornjega Jadrana, pri čemer bodo nudili podporo prizadevanjem za uresničenje integriranega sistema luk. To predvsem pomeni, da bi se luke morale specializirati za posamezne vrste blaga.

POKLICNO USPOSABLJANJE IN ZNANSTVENO SODELOVANJE

Za krepitev mreže storitev za gospodarstvenike v Republiki Sloveniji in Hrvaški ter za njeno povezavo z mrežo v severovzhodni Italiji bodo sprejeli ustrezne ukrepe, kot bodo tudi skrbeli za poklicno usposabljanje in izobraževanje podjetnikov v obeh republikah (Sloveniji in Hrvaški). V ta namen bodo razpisali štipendije na univerzah v Trstu, Vidmu, Benetkah, Tridentu, Padovi in Veroni. Nov zagon je predviden za raziskovalno dejavnost. Tu prihajata v poštev pred-

vsem Področje za znanstvene raziskave in Družba Sinhrotron v Trstu. Vzpodbujali in krepili bodo stike med znanstvenimi institucijami in posameznimi znanstveniki. Pri tem bodo dajali prednost področju ekologije, ekonomije, tehnike, managementa, agronomije, naravoslovnih ved, medicine, jezikoslovja in zgodovine.

SKRB ZA MANJŠINI

Sporazum omenja tudi italijansko manjšino v Sloveniji in Hrvaški ter slovensko manjšino v Italiji. V tej zvezi je rečeno: »Poseben pomen bodo pogodbenice namenjale razvijanju pobud na področju gospodarstva, kulture in vzgoje ter izobraževanja v korist italijanske in slovenske manjšine«.

»Primarem pomen bo imelo sodelovanje — pravi na koncu listina, podpisana v slovenski prestolnici, na področju varstva okolja in zaščite Jadranskega morja, med drugim tudi zaradi pomena, ki ga ima to področje za turizem«. Za uresničevanje sporazuma bo čimprej ustanovljen poseben koordinacijski odbor.

Vrsta volitev na obzorju

Na Tržaškem se nam do pomladi obetajo s političnega vidika dokaj razgibani meseci. Na obzorju so namreč kar tri volilne preizkušnje, ni pa vsem izključeno, da jih bo še več.

Gotovo je, da bodo parlamentarne volitve. Po vsej verjetnosti jih bodo razpisali že marca, najpozneje pa bodo maja ali junija, ko se bo pač naravno iztekla zakonodajna doba. Gotovo je že tudi, da bodo spomladi volitve za obnovitev tržaškega pokrajinskega sveta, in sicer predčasne. Kot smo že zabeležili v eni izmed prejšnjih števil našega lista, tržaški pokrajinski svet namreč ni odobril proračuna za leto 1992 v predvidenem roku, zaradi česar bo nastopil komisar, sam svet pa bo predčasno razpuščen.

Skoraj gotovo bodo spomladi tudi volitve za obnovitev tržaškega občinskega sveta. Res je, da je tu — z razliko od pokrajine — peterostrankarski koalicijski KD-PSI-PSDI-PRI-PLI uspelo pravočasno odobriti proračun za prihodnje leto, a razbitje taiste koalicije na pokrajini bo po vsem sodeč tudi tu imela za posledico predčasen razpust izvoljenega telesa. Odločitev v tem smislu je že formalno sprejela KD. Ob vsem tem pa ne gre pozabiti, da je politična kriza odprta tudi v devinsko-nabrežinski občini, kjer je na zahtevo KD odstopil župan in z njim avtomatično celoten odbor, rok za se-

stavo novega odbora pa zapade konec januarja.

Obetajoče se volilne preizkušnje na Tržaškem bodo velikega pomena tudi za slovensko narodnostno skupnost in še posebej za Slovensko skupnost. Slovenci imamo še vedno neurejen temeljni pravni status (še vedno čakamo na globalni zaščitni zakon), na krajevni ravni pa smo v zadnjem času bili priče močnemu italijanskemu nacionalističnemu pritisku, kot je prišlo do izraza zlasti ob odobritvi statutov občin in pokrajine. Ssk se na teh volilnih preizkušnjah lahko predsta-

Hvalevredna pobuda slovenskih skavtov

Pomoč hrvaškim otrokom

Slovenski tržaški skavti in skavtinje že več tednov nabirajo prispevke, oblačila, šolske potrebščine, hrano in igrače za hrvaške otroke, ki se zaradi vojnih grozot nahajajo v Sloveniji. Doslej so osebno naložili in predali že več kombijev takega blaga Caritasu in Rdečemu križu Slovenije, ki delujeta na koprskem območju. Skavtska pobuda je naletela na zelo ugoden odziv v javnosti, še posebno velja omeniti miklavževanje v Mačkoljah, ki so ga pripravili skavti in skavtinje 3. stega in na katerem so bili prisotni tudi nekateri hrvaški otroci. Skavti in skavtinje so obiskali tudi slovenske bančne zavode, ki so jim rade volje izročili svoj prispevek.

Slovenski tržaški skavti in skavtinje pa nudijo tudi svojo strokovno pomoč s prirejanjem družabnih popoldnevov v Mladinskem zdravilišču in okrevališču Rdečega križa Slovenije na Debelem rtiču, kjer trenutno prebiva nad 300 hrvaških otrok. Eden takih popoldnevov je bil na programu tudi včeraj. Skupina enajstih skavtskih voditeljev je s skeči, pesmijo in igricami razveselila in zabavala vse prisotne.

Skavtska nabiralna akcija se še nadaljuje; vsakdo, ki želi pristopiti k tej pobudi, naj se obrne do tržaškega skavtskega vodstva.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Marcel Achard

BI IGRALI Z MANO?

Režija Adrijan Rustja

V torek, 17. t.m., ob 10.30

v četrtek, 19. t.m., ob 10.30

vi s čistimi računi, saj se je dejansko edina dosledno zavzemala za pravice in koristi slovenskega življa. Druge alternative so se zlasti v zadnjih časih izkazale za resnične slepe ulice za Slovence, zaradi česar lahko pričakujemo, da se bodo Slovenci zdaj v večjem številu odločali za pot samostojnega političnega nastopanja.

Letošnji miklavžev sejem v Trstu je minil v znamenju polemik, saj je bila udeležba kramarjev precej nižja kot v preteklih letih. Pritožujejo se namreč, da ni parkirišč in zato dnevno plačujejo slane globe, pa tudi takse so izredno visoke, kar petkrat večje kot v Gorici ali Vidmu. Kljub temu zabave ni manjkalo, sejem je obiskalo veliko število otrok in odraslih.

Niz predavanj o drugem tržaškem procesu

Simon Kos

Krožek za kulturna in družbena vprašanja »Virgil Šček« je v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev priredil v začetku tega tedna niz predavanj, posvečenih drugemu tržaškemu procesu, na katerem so bili pred petdesetimi leti obsojeni na smrt Viktor Bobek, Ivan Ivančič, Simon Kos, Pinko Tomažič in Ivan Vadal. V ponedeljek, 9. t.m., so v Peterlinovi dvorani v Trstu predstavili knjigo »Simon iz Ruta«. Gre za življenjsko povest o Simonu Kosu, enem od petih obsojencev, ki jo je napisal duhovnik Jožko Kragelj. Na srečanju sta spregovorila Marko Tavčar, predstavnik Goriške Mohorjeve družbe, pri kateri je knjiga izšla, in sam avtor. V razpravi, ki se je razvila ob koncu večera, je predvsem prišla do izraza ugotovitev, da je poimenovanje »Pinko Tomažič in tovariši« krivično in tudi zgodovinsko netočno.

Drugi večer iz niza je bil v torek. Govorila sta zgodovinarja Jože Pirjevec in Milica Kacin — Wohinz, ki sta podrobneje analizirala čas, v katerem je potekal drugi tržaški proces. Cikel se je zaključil v sredo, 11. t.m. z večerom, posvečenim osebnim pričevanjem tistih, ki so bili na procesu obsojeni na zaporno kazen ali pa so ustreljene junake osebno poznali.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, Ul. Donizetti 3, bo v ponedeljek, 16. t.m., predstavitev najnovejše knjige. Zore Tavčar z naslovom: »Slovinci za danes«. Gre za zbirko intervjujev, ki jih je prof. Tavčarjeva objavila v mesečniku Mladika. Delo bo predstavil urednik na RTV Ljubljana dr. Drago Klemenčič.

Težavno finančno stanje SSG v Trstu

Slovensko stalno gledališče tudi za mesec november ni moglo izplačati mesečnih dohodkov, tako da so člani ansambla v zadnjih sedmih mesecih prejeli le dve plači in akontacijo na tretjo. Kljub temu so redno nastopali doma in na gostovanjih.

Stiska postaja nevzdržna, stanje pa je absurdno, saj v javnih občilih beremo in slišimo, da so bile gledališču dodeljene stotine milijonov. Zato upravni svet obvešča javnost, da so omenjena sredstva le na papirju, ker ministrstvo do tega trenutka ni izplačalo ničesar niti za lansko sezono, hkrati pa želi kolektivno izraziti priznanje za izkazano razumevanje in opravljeno delo.

Srečanje manjšin na Koroškem

Na pobudo društva »Club Tre Popoli« je pred kratkim bilo v Tinja na Koroškem srečanje predstavnikov treh jezikovnih manjšin. Club Tre Popoli si je zastavil kot cilj spoznavati kulturo in jezik sosednjih narodov ter obenem dokazati odprtost in naklonjenost slovenski manjšini, ki živi v Avstriji.

V dokaz, da predstavlja etnična manjšina v državi bogastvo za večinski narod, so člani kluba navezali stike najprej z manjšinami, ki žive v sosednjih državah, in sicer z italijansko manjšino iz slovenskega dela Istre, s slovensko manjšino s Tržaškega in z madžarsko iz Pomurja. Zanimivo pa je dejstvo, da je klub, v katerem so včlanjeni pripadniki obeh tamkajšnjih narodnosti, navezal svoje prve stike z manjšinskimi šolami. Tako so zastopali italijansko manjšino učitelji iz Portoroža, slovensko predstavnika nabrežinske srednje šole in madžarsko učitelji lendavske dvojezične šole.

Goste je pozdravil predsednik kluba, dr. Rossbacher, nakar je sledilo predvajanje krajšega videoposnetka z vtisi iz obiska njegovih članov po šolah v Lendavi, Nabrežini in Portorožu. Po kosilu so gostje predstavili svoje šole in okolje, v katerem so vključene. Sledila je debata v treh delovnih skupinah na širšo temo, ki je zajemala probleme etničnih skupin, perspektive manjšinskih narodov in nastajanje novih nacionalističnih teženj.

Proti večeru so se gostje in gostitelji popeljali do Železne Kaplje, kjer so si v župnijski dvorani ogledali generalko otroške vesele igre Juri Muri v Afriki.

Naslednji dan se je skupina podala na vodeni ogled zgodovinskega središča Celovca; na programu je bil tudi sprejem v Europahaus. Tam je goste pozdravil celovski podžupan, dr. Ausserwinkler, ki je med drugim pohvalil pobudo kluba Tre Popoli, predstavnikom manjšinskih šol pa je dal v spomin lično knjigo o zgodovini mesta. Nato je še šolski nadzornik dr. Schleicher orisal stanje šolstva na Koroškem s posebnim poudarkom na šole, ki jih obiskujejo pripadniki slovenske manjšine.

Skupina se je s predsednikom dr. Rossbacherjem popeljala nato v slovensko gostišče Ogriz v vasi Bilčovs, kjer so gostje sklenili izredno pozitivno srečanje in se razšli z željo, da bi se še srečali, predvsem pa, da bi ideje odprtosti, evropske miselnosti, narodnostne strpnosti, želje po spoznavanju in spoštovanju kulture sosednjih narodov, ki so botrovale nastanku in začetni plodni dejavnosti kluba, osvojili predvsem predstavniki večinskih narodov.

Z.L.

Slovensko stalno Gledališče iz Trsta sporoča, da v petek, 13. t.m., odpade premiera Partljičevega dela »Moj deda socialistični mrtvak« zaradi bolezni v ansamblu.

V četrtek, 5. t.m., sta bili v Gorici predstavitvi knjižnih zbirk Goriške Mohorjeve družbe in Založništva tržaškega tiska. Prva predstavitev je bila v Katoliški knjigarni, druga pa, komaj uro kasneje, v goriški knjižnici »Damera Fajgla«. O vsebini del bomo še poročali.

Ssk o krizi po odstopu župana Caldija

Devinsko-nabrežinski izvršni svet Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji 9. t.m. razpravljal o trenutnem političnem položaju v občini po prisilnem odstopu župana Caldija. Sekcijski tajnik Antek Terčon je v svojem posegu pozitivno ocenil delovanje občinskega odbora in župana. Nerazumljivo pa je — je dejal — zadržanje Krščanske demokracije, ki je zahtevala županov odstop, ko so bila pogajanja med samo KD ter PSI in Ssk še v teku in ko občinska uprava še ni bila seznanjena s pripombami Deželnega nadzornega odbora o statutu in tudi ne z mnenjem Ministrstva za okolje o Sesljanskem zalivu.

Županov odstop je povzročil formalno krizo, ki ji, vsaj v krajšem roku, ni videti konca. Ne KD in ne PSI ne kažeta pripravljenosti na začetek pogajanj, ki naj bi preprečil predča-

sen razpust občinskega sveta. Obe stranki se raje pripravata med seboj in zlasti KD skuša naprtiti krivdo za krizo Slovenski skupnosti, ki pa je dosledno podpirala župana in odbor in se je upirala krizi.

Slovenska skupnost ne bo sodelovala pri brezplodnih polemikah. Zato je sklenila, da bo začela s serijo dvostranskih razgovorov s predstavniki bivše koalicije in morda tudi z ostalimi demokratičnimi silami. Cilj slovenske stranke je, da preveri možnost oblikovanja trdne večine, ki naj bi se v bodoče zavzemala za temeljne programske točke kot so: urejanje kraškega teritorija, gradbeno načrtovanje in razvoj v občini po odobritvi novega deželnega urbanističnega zakona, nova turistična politika, nadaljevanje z velikimi javnimi deli (metan, greznice, kulturni dom).

»Spoznamo se« - prijateljsko srečanje v Špetru v Benečiji

»Spoznamo se« je bilo geslo prijateljskega srečanja med predstavniki občine Idrija in Slovenci iz Benečije, ki je bilo v sredo, 4. t.m., v Špetru. Delegacijo iz Idrije so sestavljali župan Janez Podobnik, predsednik idrijskega izvršnega sveta Milan Božič, ravnatelj tamkajšnjega muzeja Samo Bevč in poslanec v slovenskem parlamentu Tomaž Pavšič. Gostje iz Slovenije so imeli v Benečiji možnost, da se seznanijo s tamkajšnjo stvarnostjo, svojim gostiteljem pa so tudi sami predstavili mesto, ki slovi po živem srebru, čipkah, pa tudi po tem, da je bila v njem prva slovenska gimnazija.

Delegacijo iz Idrije sta sprejela špeterski župan Marinič in podpredsednik videmske pokrajine Cum, ki je med drugim opozoril na resolucijo, sprejeto pred nedavnim na videmski pokrajini. V njej je poudarjena potreba po enakopravni zaščiti Slovencev iz vseh treh pokrajin naše dežele.

Miklavževanje v Ronkah

Društvo »Jadro« iz Ronk je v sredo, 4. t.m., priredilo v Selcah veselo miklavževanje, ki je, po odzivu otrok in staršev sodeč, zelo lepo uspelo. Na sporedu je bil nastop mlade igralske skupine društva »Sedej« iz Števerjana pod vodstvom Franke Padovan, nato pa so učenci iz vrtca in osnovne šole in Romjana zapeli nekaj ljubkih pesmic; vodili sta jih učiteljici Egle Frandolič in Sonja Božič. Za svoje goste je društvo »Jadro« pripravilo tudi razstavo risb, ki so bile nagrajene na nedavnem natečaju ex-tempore v Devinu. Ob tej priložnosti je Miklavž obdaril tudi malčke iz Laškega, ki so se udeležili natečaja.

Hadrijan Korsič novi tajnik pokrajinskega sveta Ssk v Gorici

Novi goriški pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti je od petka, 6. t.m., Hadrijan Korsič, predsednik briške gorske skupnosti in načelnik svetovalske skupine Ssk v Števerjanu. Izvoljen je bil z veliko večino glasov. Pokrajinski svet iz Gorice je obenem izvolil člane novega tajništva, ki ga sestavljajo: Marjan Terpin, Bernard Špacapan, dosedanji tajnik Mirko Špacapan, Aleš Figelj, David Grinovero, Branko Černic in Marjan Breščak.

Hadrijan Korsič je tako prevzel mesto Mirka Špacapana, ki je že pred meseci odstopil, vendar so njegov odstop začasno zamrzili. Pred nedavnim pa je prišlo tudi do odstopa celotnega tajništva, tako da se je izvolitev novih vodstvenih organov postavila kot nujnost.

Seja goriškega pokrajinskega sveta je potekala v Palace hotelu v Gorici, kjer je še prej zasedal tudi pokrajinski kongres Slovenske skupnosti, na katerem sta bila

med drugim sprejeta dva popravka k statutu, ki zadevata izvolitev tajnika. Obenem je bilo na predlog raznih sekcij Ssk v goriški pokrajini izvoljenih 40 delegatov za bližnji deželni kongres stranke, ki bo predvidoma sredi januarja prihodnjega leta. Petkovemu delovnemu kongresu je predsedoval dr. Štefan Bukovec, svoje pozdrave pa sta udeležencem prinesla deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar in Martin Breclj v imenu tržaškega pokrajinskega sveta.

Po izvolitvi je novi tajnik Hadrijan Korsič v krajšem programskem govoru opozoril predvsem na najpomembnejša vprašanja, za katera se bo morala v bodoče zavzeti stranka. Veliko pozornosti bo treba posvetiti krizi na goriški občini po odstopu župana Scarana, prizadevati si bo treba za končno odobritev globalnega zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, treba pa bo tudi okrepiti stike z matico, je dejal novoizvoljeni

■■■■■

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL in GLASBENA MATICA v Gorici

vabita na solistični koncert

mezzosopranistke BERNARDE FINK

Klavirska spremljava: JIRI POKORNY

Na sporedu so glasbe Wolfa, Mahlerja, Guastavina
in Škerjanca.

Koncert bo v petek, 20. decembra, ob 20.30
v Katoliškem domu v Gorici.

Posvet o občilih v goriškem Kulturnem domu

Slovenska kulturno gospodarska zveza in Zveza slovenskih kulturnih društev prirejata v četrtek, 12. t.m., posvet o vlogi medijev v pluralizaciji slovenske družbe. Srečanje bo v goriškem Kulturnem domu v Ul. Brass 20 s pri-

četkom ob 18. uri. Govor bo o pluralizaciji javnih občil nasploh, o njihovi večji ali manjši odvisnosti od političnih strank, o svobodi izražanja, iskanju novih tržišč, pa tudi o naši zamejski specifičnosti, predvsem o krizi Primorskega dnevnika in o slovenski televiziji.

Na posvetu bodo sodelovali: glavni urednik Primorskega dnevnika in predsednik odbora za informiranje pri SKGZ Dušan Udovič, odgovorni urednik informativnih oddaj Radia Slovenija Drago Balažič, namestnik glavnega urednika pri deželnem sedežu RAI, odgovoren za slovenska poročila Saša Rudolf, odgovorni urednik informativnih oddaj Televizije Slovenija Lado Ambrožič in namestnik glavnega in odgovornega urednika ljubljanskega Dela Danilo Slivnik. Srečanje bo vodil časnikar Rudi Pavšič.

Benečanski kulturni dnevi

V petek, 6. t.m., so se v Špetru pričeli 16. Benečanski kulturni dnevi, ki jih že od leta 1973 prireja Študijski center »Nediža«. Kot nam je povedal odgovorni za ta center, prof. Pavel Petricig, bo letos ta prireditel zaradi finančnih težav potekala v skrčeni obliki. Predavanja bodo samo tri, medtem ko jih je bilo v preteklih letih še enkrat toliko.

Pretekli petek je v občinski dvorani v Špetru predaval dr. Boris Gombač, ravnatelj Narodnega muzeja iz Ljubljane, ki je govoril o zgodovini slovenskih nacionalnih gibanj. V petek, 13. t.m., pa bo na vrsti srečanje z Bredo Pogorelec, ki je redni profesor na ljubljanski univerzi. Govorila bo na temo: »Slovenski jezik in slovenska samobitnost.« Benečanski kulturni dnevi se bodo zaključili 20. t.m. s predavanjem literarnega zgodovinarja in književnika dr. Matjaža Kmecla. Njegovo predavanje ima naslov: »Literatura v nastajanju slovenskega naroda«.

PREJELI SMO

Ssk iz Števerjana zahteva natančna pojasnila

Števerjanska sekcija Slovenske skupnosti je na zadnji seji razpravljala o zaskrbljujočih vesteh, objavljenih v krajevnih občilih, o domnevnih nepravilnostih v delovanju števerjanske občinske uprave. Slovenska skupnost je preko svojih zastopnikov v občinskem svetu že zahtevala pojasnila od župana, posebno še, ker so bili številni domačini zaslišani na goriškem sodišču. Župan pa je odgovoril, da gre samo za »gostilniške kvante«.

Ker vse kaže, da števerjanski župan ni povedal resnice, bo Ssk od njega in pristojnega občinskega odbornika zahtevala natančna pojasnila. To vprašanje je treba temeljito razčistiti, saj meče slabo luč na vse občane, pa tudi na tiste predstavnike občinskega odbora, ki za takšno stanje nimajo nobene odgovornosti.

Katoliška knjigarna v Gorici in Društvo primorskih književnikov vabita na predstavitev knjige Rafka Dolharja

»Romanje v Julijce«

Knjigo in avtorja bo predstavila prof. Zora Tavčar, odlomke iz knjige pa bo bral Aleksij Pregarc. Predstavitel bo v petek, 13. t.m., ob 18. uri.

KULTURNI DOM - GORICA (1981-1991)

vljudno vas vabi v soboto, 14. decembra 1991, ob 20.30
na slavnostni večer ob-

10. obletnici otvoritve Kulturnega doma v Gorici.

Nastopa

CAMERATA LABACENSIS

Stojan Kuret - dirigent

DUBRAVKA TOMŠIČ - klavir

Predprodaja vstopnic:

urad Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20 - tel. 33288)

Tudi slovenski trsničarji na goriškem sejmu

EUROVITE 91 - mednarodni sejem o trsni cepljenki je uspel

V ponedeljek, 2. decembra, se je v Gorici zaključila druga izvedba sejma trsnih cepljenk EUROVITE 91. Goriška trgovinska zbornica in ustanova, ki upravlja goriško sejmišče, sta nedvomno imeli zelo posrečeno zamisel, ko sta se odločili za izvedbo te sejemске pobude.

Letošnji sejem si je ogledalo več deset tisoč ljudi, na njem so sodelovali trsničarji in specializirana podjetja za vinogradništvo iz 17 držav in 13 italijanskih dežel. Že ta podatek kaže, da je sejem zanimiv in visoko specialističen, o čemer priča že organizacija. Obiskovalec si je lahko ogledal trsni izbor in nove klone iz vseh sodelujočih držav, za trsničarje je bil zanimiv tudi tisti del sejma, ki je bil posvečen specializirani mehanizaciji.

Za raziskovalce in tehnike ter visoko specializirane trsnice, a tudi za vinogradnike in navadne obiskovalce pa je bil še posebej zanimiv paviljon, v katerem so predstavljali mikroviniificirane klonske selekcije. Mogoče je potrebno nekoliko obrazložiti, za kaj gre. Klonska selekcija je postopek, ki zagotavlja izbiro najbolj žlahtnih značilnosti neke sorte in »prenos« teh najboljših lastnosti na cepljenke, ki imajo nato vse iste značilnosti. Mikroviniifikacija pa je metoda, ki omogoča, da kipec novih cepljenk oziroma se-

V imenu upravnega sveta sklicujem občni zbor **Društva Slovensko gledališče v sredo, 18. decembra 1991, ob 20. uri v Kulturnem domu v Trstu.**

Kolikor ob prvem sklicu ne bi bilo vsaj polovice članov, se bo občni zbor začel ob kakršnemkoli številu prisotnih istega dne ob 20.30.

Dnevni red: 1. Novi statut Slovenskega stalnega gledališča in javne ustanove; 2. imenovanje zastopnikov društva v skupščini SSG; 3. preosnova društva; 4. razno.

Predsednik
prof. Jože Pirjevec

lektor lahko pokuša vino, ki ga dajo novi klone. Postopek izbiranja novih klonov traja namreč več let, grozdje, ki ga matične trte rodijo, vinificirajo in ta pridelek (čeprav gre za majhne količine) je dejanski pokazatelj kvalitete novega klona neke sorte trte. Klonska selekcija je namreč temelj sodobnega vinogradništva, saj daje poročstvo, da bo trsna cepljenka neoporečna in da bo trta iz fitosanitarnega vidika zdrava ter bo vsak trs imel natančno določene značilnosti glede proizvodnje in kvalitete grozdja. V Italiji je že pred časom postala veljavna določba Evropske gospodarske skupnosti, po kateri mora vsakdo, ki namerava na novo zasaditi vinograd, poskrbeti za nakup cepljenk, ki so opremljene s potrdilom o zdravstveni neoporečnosti in klonskemu izboru. Ko pa hoče trsnica ponuditi na trgu cepljenke z označko »klon«, kateri navadno sledi zaporedna številka ob imenu sorte, mora prej dobiti posebno potrdilo, ki ga izda ministrstvo za kmetijstvo po natančnem in večletnem znanstvenem in tehničnem preverjanju zdravstvenih in drugih značilnosti matičnih rastlin, kar mora opraviti posebna ekipa strokovnjakov po natančnih mednarodnih predpisih.

Na sejmu v Gorici so torej ob cepljenkah že preizkušenih klonov in sort ponujali tudi nove, ob tem pa še mikroviniifikacijo le-teh novih klonov. Izbor je res neverjetno bogat. Ob obisku sejma pa smo se s posebnim zanimanjem ustavili ob paviljonih, ki sta jih postavila Poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije ter Biotehnična fakulteta ljubljanske univerze. Obiskovalcem sejma so predstavili pet novih klonskih selekcij, ki jih trenutno izvajajo v različnih slovenskih

trsnicah. Tako je Slovenija predstavila dve mikroviniificirani vini s področja Štajerske, in sicer iz rajona Ormož — Ljutomer, se pravi laški rizlig in sauvignon, dva nova klona iz Vipavske doline, t.j. rebulo in zelen ter eno iz Posavskega področja, in sicer modro frankinjo. To so vina iz leta 1990, vinificirana po mednarodnih pravilih in dana v katalog. Od omenjenih sort je najbolj zanimiva sorta zelen, gre za avtohtono vipavsko sorto, ki je bila precej razširjena posebno konec prejšnjega stoletja in v prvih desetletjih tega. Lepo jo predstavlja v svoj knjigi »Vinoreja za Slovence« že leta 1844 znani strokovnjak, duhovnik Matija Vertovec. Kot nam je povedala inž. Anamarija Turk, daje sorta zelen ob primerni negi izrazito prijetno vino s posebno aromo, ki je ne srečamo pri drugih belih sortah. Kaže torej, da bo ta domača sorta v prihodnjih letih dobila tisti razmah, ki ga nedvomno zasluži.

Organizatorji so poskrbeli še za eno pomembno prireditve. Pod naslovom »Gorica 1891-1991: sto let vinarstva in vinogradništva« so namreč počastili spomin na 4. kongres avstro-ogrskih enologov, ki je bil v Gorici pred 100 leti. Na tem mednarodnem posvetu so obravnavali iste teme kot pred stoletjem, a seveda na sodoben način. Tudi vinarstvo in vinogradništvo sta namreč v tem času doživeli velik razvoj. Kongres je spremljalo kakih 300 strokovnjakov iz vseh vinorodnih okolišev bivše Avstro-Ogrske, raznih italijanskih dežel, a tudi iz Francije, Porenja in Švice ter celo iz sovjetskih republik, ki pridelujejo grozdje. Organizatorji so tudi poskrbeli za voden obisk po nekaterih kletih in vinogradih in za naslednjo zanimivo ponudbo: v deželni enoteki v Gradišču ob Soči in v krminski enoteki so namreč ponujali na pokušnjo vina bivšega Avstro-ogrškega cesarstva. Izbor je bil res odličen in spodbuden za nadaljnji razvoj vinske kulture v naših krajih.

M.T.

SPLOŠNA OPREMA

Korsic

- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREDITVE

PRODAJALNA
TRST - UL. S. CILINO 38
TEL. 040-54390

Družino Pelikan je sv. Miklavž osrečil s prvorojenko Veroniko. Z mamico Majo in z očkom Zorkom se veseli Mladinska sekcija Slovenske skupnosti.

Maja je osrečila Zorka z rojstvom Veronike, Marija pa Osvalda z drugorojenko Ireno. Srečnim staršem in novorojenkama želi vso srečo v življenju devinsko-nabrežinska sekcija Ssk.

Maji Lapornik in Zorku Pelikanu se je rodila prvorojenka VERONIKA.

Srečnima staršema čestitajo, mali Veroniki pa voščijo veliko sreče v življenju, Dekliški zbor Devin, Otroški zbor Ladjica in Fantje izpod Grmade

Rodila se je IRENA

Srečnima staršema Mariji in Osvald ter sestrici Sari čestitajo Otroški zbor Devin in Fantje izpod Grmade

TRŽAŠKA KNJIGARNA in KNJIGARNA »LA FENICE«

predstavita v torek, 17. t.m.,

dvojezično pesniško zbirko Aleksija Pregarca

SAMOHODEC - IL VIANDANTE SOLITARIO

Sodelujejo: kritika dr. Carlo Milič in Jurij Paljk, recitator Gian Maria Bugatto in avtor sam.

Predstavitev bo v knjigarni »La Fenice« v Trstu (Galleria Fenice), s pričetkom ob 18. uri.

Ssk za rešitev krize Primorskega dnevnika

V ponedeljek, 9. t.m., sta se v Trstu srečali zastopstvi deželnega tajništva Slovenske skupnosti in sindikalne organizacije novinarjev Primorskega dnevnika.

Stranka je ponovno izrazila solidarnost časnikarjem in ostalim uslužbencem ZIT, ki jim grozi izguba delovnega mesta, še posebej pa je izrazila zaskrbljenost glede perspektiv časopisa, ki bi moral biti skupni in neodvisni manjšinski list. Nedopustno je, je še poudarila, da nekateri obravnavajo dnevnik kot čisto zasebno lastnino.

V razgovoru je bila izražena želja, da bi se obnovil dialog med prizadetimi stranmi in da bi se razčistilo vprašanje, o kakšnem konceptu časopisa naj bi se razgovarjali, saj so tudi sanacijski ukrepi s tem tesno povezani.

NAŠA DRUŠTVA

ŠD »GRMADA« IZ MAVHINJ

V Mavhinjah v devinsko-nabrežinski občini deluje športno društvo »Grmada«, ki se ukvarja s posebno športno panogo — jamarstvom. Društvo je bilo ustanovljeno pred 5 leti, ko je prišlo do odcepitve od smučarskega kluba »Devin« iz Cerovelj. Po statutu so pri »Grmadi« v začetku gojili dve panogi, skirokanje in nordijske discipline (tek na smučeh). V prvih letih je bila dejavnost zelo razširjena, društvo je delovalo nadvse uspešno in je imelo tudi vsedravnega prvaka Andreja Antoniča. Športniki ŠD »Grmada« so dobili več pomembnih priznanj tako na deželni kot na državni ravni. O tem pričajo tudi pokali, ki so na sedežu društva.

V nekaj letih pa se je število atletov zelo skrčilo tako zaradi nestrnih sporov kot tudi zaradi finančne krize. Mnogi športniki so društvo zapustili zaradi preobremenjenosti, saj je skirokanje težak šport, ki zahteva veliko stalnega in vztrajnega treniranja. Število atletov se je pred tremi leti tako skrčilo, da ni bilo več mogoče konkurenčno nastopati, stvari pa so se še poslabšale, ko je stalni sponsor odpovedal svojo pomoč. Odborniki so ugotovili, da za delovanje društva ni več zanimanja,

zato so na predlog novega odbora ustanovili jamarsko sekcijo. ŠD »Grmada« je tedaj tudi končno dobilo svoj sedež (prej so seje in druge dejavnosti potekale na domovih članov). Občina je namreč društvu dodelila sobo v bivši osnovni šoli v Mavhinjah.

Jamarska sekcija ŠD »Grmade« je bila ustanovljena z namenom, da ponovno privabi mlade. Prejšnji odbor je tako prepustil vodnje društva mlajšim in na zadnjem občnem zboru je novoustanovljena jamarska sekcija dobila 6 odbornikov (od sedmih). Za predsednika je bil izvoljen mladi domačin Igor Gabrovec. Društvo je sklenilo, da začasno zamrzne delovanje sekcije za skirokanje in nordijske discipline, ki je bila prej za društvo poglavitna in edina. »Mladim močem« je tudi uspelo, da so rešili težavno finančno krizo.

Danes je v jamarski sekciji približno 15 članov. Njihova poglavitna dejavnost je odkrivanje novih jam in raziskovanje že znanih. Večinoma raziskujejo na »domaćih tleh«, to je v devinsko-nabrežinski občini. Društvo je med drugim že prijavilo deželnemu jamarškemu katastru lepo število doslej neznanih jam, ki so jih odkrili

Posnetek z drugega Speleopohoda pri Slivnem, ki ga je priredilo društvo »Grmada«

člani. »Odkrili smo jih še veliko več,« je povedal predsednik društva Igor Gabrovec, »moramo pa jih še prijaviti. To nikakor ni lahko, saj je treba posredovati natančen opis jame, njene posebnosti, lego in še marsikaj drugega.«

ŠD »Grmada« je letos že drugič organiziralo »Speleopohod«, ki je imel precej uspeha. »Eden ciljev našega društva je tudi to,« je dejal Igor Gabrovec, »da vrne mo našim jamam njihova domača slovenska imena, ki se jih danes še malokdo spominja. Tudi slovenski jamarji namreč uporabljajo večkrat italijanska imena.«

Speleologi iz Mavhinj so v stalnem stiku z jamarsko sekcijo

SPDT, s katero redno sodelujejo. Drugih slovenskih jamarskih klubov na Tržaškem ni, na Goriškem pa je še eden v Doberdolu.

Kar zadeva načrte za bodočnost je Igor Gabrovec povedal, da namerava društvo predvsem nadaljevati z raziskovanjem jam in združevanjem mladine iz devinsko-nabrežinske občine. Obenem želijo čimprej ponovno obuditi k življenju konkurenčno skirokarsko ekipo. Trenutno atleti te sekcije trenirajo in tekmujejo z »Mladino« iz Križa. Člani društva nameravajo tudi izdati publikacijo o delovanju ŠD »Grmade« z opisom in fotografijami vseh jam, ki so jih doslej odkrili. (hj)

Ob 50-letnici drugega tržaškega procesa

Obisk v Tomazičevi Škrbini

(1)

Pinko Tomazič

Pred mnogimi leti mi je starejši prijatelj, planinski tovariš, velik bibliofil planinske literature, poklonil zelo dragoceno knjigo, rekoč: »Jaz je itak ne bom uporabil, ti pa, ki živiš v Trstu, jo boš lahko«. In sem jo res zelo pogosto. V dar sem namreč dobil v usnje vezan Cuminov vodič po Tržaškem Krasu, celotnem namreč, ker takrat, ko je vodič izšel, leta 1929, na Krasu ni bilo še meje. Natančen naslov vodiča je sicer malo čuden:

Guida della Carsia Giulia. Danes predstavlja ne le bibliografsko redkost, temveč je tudi natančen vodič s podrobnimi, sicer delno zastarelimi, podatki o celotnem Krasu, kakršnega v našem jeziku sploh še nimamo. In ga verjetno ne bomo kmalu imeli, ker bi za njegovo sestavo potrebovali toliko truda, da si ga danes nihče ne more privoščiti.

Neštetokrat sem ta dragoceni vodič vzel v roke in v krušnjak. Tudi

RAFKO DOLHAR

preden sem se odpravil na izlet na kopenski Kras, na Trstelj. Sicer nisem potreboval nobenega napotka, ker sem na tem razglednem vrhu med Krasom in Vipavsko bil že mnogokrat. Pa vešdar sem si osvežil spomin.

Trstelj je omenjen v poglavju, ki ima naslov: Iz Nabrežine preko Komna v Prvačino. To daje že slutiti velikopoteznost tega vodiča. Le kdo se danes še peš spravi na to pot! Ob odstavku Lipa je naslednje besedilo: »348 metrov, 258 prebivalcev. Za vasjo se dviga Trstelj. Za zaselkom, ki je bil poškodovan v vojni, (seveda je mišljena prva svetovna vojna), so tri

avstrijska pokopališča. Na Trstelj, 643 m, pridemo po stezi za cerkvijo in do vrha rabimo približno eno uro. Ob strani pustimo podrtijo cerkvice sv. Ambroža, ki je na sredini gradišča. Najlepši razgled je z zahodnega vrha Stola, 690 metrov. Vzpon ni naporen, ampak dolgočasen zaradi golega in skalnatega ozemlja, po katerem hodimo in je poplačan s krasnim razgledom z vrha. Na Trstelj se mora podati, kdor si hoče ustvariti plastičen pojem o naši gmajni, o Kraški planoti s svojimi vasicami, hrastovimi gozdovi, temnimi bori in kamnitimi gmajnami. Izlet je zanimiv zaradi pomladanskega cvetja, ki je zelo bogato, čeprav ne izjemno. Z vrha lahko sestopimo skozi železna vrata in dalje v Dorenberk.« Do tu natančni zapisovalec Cumin.

Seveda se je to področje v šestdesetih letih znatno spremenilo. O avstrijskih pokopališčih, ruševinah cerkvice in gradišču ni več nobenega sledu. Planota med Trsteljem in Grmado je bila očiščena odvečnega kamenja. Danes rase tu na prostranih njivah rozasto cvetoča ajda in rume no zrela koruza. Seveda je vse južno pobočje Trstelja tako zaraščeno, da se komaj preriješ skozi gosto grmičevje

in drevje po lepo markirani stezi, ki se prične prav pri vaški cerkvi, v katero se stopi skozi portal v samem zvoniku. Tam žalostno visi tudi vrv enega samega zvona. Gotovo danes ta sicer živa, prisojna vas ne premore več 258 prebivalcev. Mnogi so odšli kam v dolino ali v mesto po mehkejši kruh.

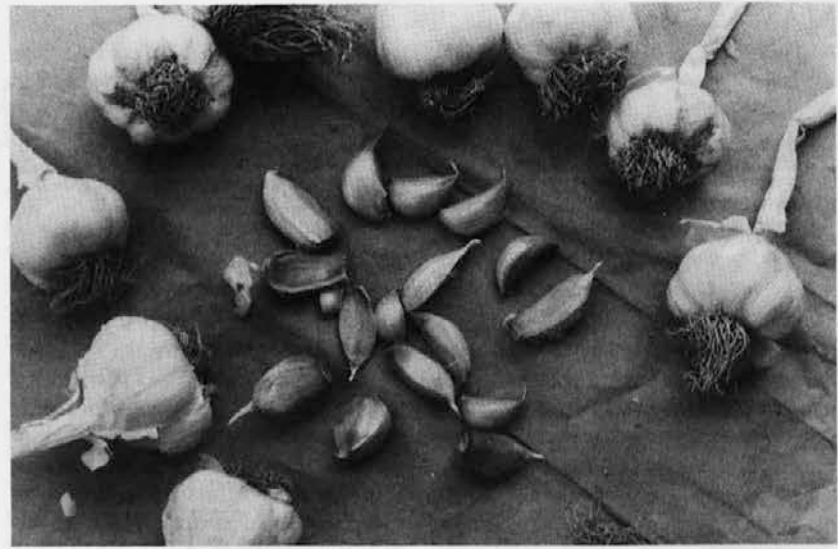
Na vhodnem portalu pokopališča je opominjajoč napis iz kovanega železa: Ta zemlja vam bo dom! Ravno pravi napotek za polurno meditacijo po ozki in deloma zelo zaraščeni stezi, ki najprej prečka poševno vozno cesto, nad katero se pa ne hudujem, ker je postala za izgradnjo rezervoarja za kraški vodovod. V ta rezervoar sredi Trsteljevega pobočja črpajo vodo iz podzemnega jezera pri Brestovici, ki leži ob podzemskem toku Timave, in potem odteka v vse kraške domove tja do Sežane. V Lipi, kjer so vodovod imeli že prej, pa niso zadovoljni, ker trdijo, da je voda slaba, saj z njo perejo celulozo v tovarni lesonitnih plošč v Ilirski Bistrici. Verjetno imajo prav in prav nič jih ne potolaži moja izjava, da isto vodo pijemo tudi mi v Trstu. Vsekakor je to gotovo velika pridobitev za ves Kras, saj bo mogoče vodo iz podvodne Timave izboljšati s čistilnimi napravami, priteče pa le iz pip vseh kraških gospodinjstev. To je bilo gotovo premalo obeleženo. Vsekakor ne tako kot podobni dogodek pred osemdesetimi leti. Tedaj je dobila bližnja vas Škrbina

Nekaj besed o česnu

Česen spada k družini lilij in je že od davnine priljubljena začimba, a tudi zdravilo. Lahko ga zaužijemo svežega, pol suhega ali celo posušenega. Gre za visoko kalorično hrano, saj vsebuje 98 kalorij na sto gramov. V njem je veliko proteinov, maščob, vitamina B in mineralnih soli, kot sta kalij in fosfor. Ima značilen duh po alcinu, to je snovi, v kateri je prisotno tudi žveplo. Česen (*Allium sativum*) je zelo nezahtevna kultura, prilagodi se vsakršni zemlji, težje pa prenaša težka in vlažna tla. Česen ne potrebuje veliko organskih snovi, rad pa ima primerno količino fosforjevih in kalijevih gnojil.

V zadnjih letih pa povzročata vrtničkarjem in pridelovalcem česna za potrebe trga veliko skrb

gnitje glavic v zemlji. Še pred nekaj leti na Primorskem nismo poznali nobenega pravega škodljivca česna. V zadnjih letih pa se pojavljajo nematode to so izredno majhne gliste, ki napadajo čebulico in uničijo korenine. Napad opazimo, ker listi začnejo rumeneti, rastlina pa se lahko tudi posuši. Zelo zaskrbljiv je tudi pojav belega gnitja česna, katerega povzročata glivica *sclerotium cepivorum*, ki je eden odločilnih dejavnikov, čeprav ni edini, da česen začne gniti. Prisotnost te glivice v zemlji lahko opazimo že pri strokih, ki ne skalijo. Če jih podrobneje pogledamo, lahko ugotovimo, da jih pokriva nekakšna bela plesen, notranjost stroka pa je gnila. V primeru, da glivice napadejo rastlino v poz-

Česen je zelo cenjen kot začimba, pa tudi zaradi svojih zdravilnih lastnosti

nejšem razvojnem obdobju, opazimo bolezen že po sušenju in rumenenju vrhnega dela rastline, če pa odkrijemo čebulček, bomo na površini našli belkasto plast, ob koreninskem sistemu pa je navadno razraščena nekakšna črna zemeljska goba. V primeru pozne okužbe se gnitje in bela plesen lahko na glavicah česna pojavita tudi že po spravilu pridelka.

Dosedanje študije so pokazale, da nobeno sredstvo ni dovolj učinkovito, ker navadno zamudimo pravi čas. Najbolj smotno je zato poskrbeti za zdravo seme, se pravi za stroke, ki so se razvili na glavicah popolnoma zdravih rastlin, razmnoženih na mikrovegetativen način, kar zagotavlja, da na čebulčkih semenskega česna ni nobene viroze. V tem smislu se v Italiji trudi zlasti ustanova ENSE, se pravi Ustanova za izbrana semena ter Združenje proizvajalcev česna iz Piacenze. Država je tudi poskrbela za vpis tega izbranega semena česna v posebne sezname, kar zagotavlja strogo nadzorstvo kvalitete. Žal pa v Italiji ni dovolj neoporečnega semenskega česna, zato bi se zlasti tisti vrtnarji, ki proizvajajo česen za trg, morali pozanimati za nabavo zadostne količine zdravega semenskega

česna. Priporočajo zlasti vrsto belega česna iz Piacenze, kot zelo kvalitetni pa veljata tudi francoski vrsti Printador in Germidur.

* * *

Hadrijan Korsič...

tajnik. Obenem je opozoril na hudo ekonomsko krizo v Sloveniji in Hrvaški, ki je zelo hudo prizadela tudi gospodarstvo na tej strani meje.

Govora je bilo še o vprašanju odnosov med slovensko skupnostjo in krovnimi organizacijami. Prisotni so se stranjali, da bo treba to vprašanje obravnavati na bližnjem strankinem deželnem kongresu.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Izrezite in shranite!

občinski vodnjak. Na cerkvenem obzidju, pod košatimi kostanji in zeleno lipo je ob štirioglatem vodnjaku vzdignjena spominska plošča s tem napisom: »Občinski vodnjak. Zgradila občina leta 1908 z deželno in vladno podporo v proslavo 60-letnega vladanja njegovega veličanstva Franca Josipa I.« Tako so tedaj za poznejše rodove ovekovečili pomemben dogodek.

Kljub vročini, ki na to predzadnjo avgustovo soboto še vedno pripeka, je tričetrtne hoje prehitro konec.

Položni vrh je res zelo razgleden, a če bodo poleg gozda televizijskih in radijskih anten zrasli vse naokoli tudi mladi borovci — samosevci, bo treba misliti še na razgledni stolp. Že sedaj se moraš premikati, da objameš vse severno obzorje preko vipavskih

zaselkov do Golakov nad Trnovsko planoto. Goriško in furlansko nižino, ki si ju včasih imel na dlani, pa je sedaj videti le še v odsekih. Proti jugu se preko Komenske ravnine, Brestoviškega žleba in valovitega vrha Grmade, blešči morje v Tržiškem zalivu. Na vzhodu je zaradi zameglenosti komaj videti zaselke vzhodnega Krasa in položno sleme zelene Vremščice.

Z vrha je proti severu pot markirana tudi za Prvačino in Dorenberk. Ko sem pred mnogimi leti bil tu, sem se spustil v Vipavsko dolino in se vrnil po avto v Lipo skozi Železna vrata. A bili so drugačni časi, bil sem pač bolj treniran. Danes pa je vroč sobotni poldan. Zvonovi se pravkar v krogu po vrsti oglašajo s Krasa in iz Vipave. Zato stopim pogledat v ko-

čo. Četudi stoji na ozemlju Komna, Lipa št. 46, jo že vsa leta oskrbuje Planinsko društvo iz Nove Gorice. Tudi poimenovana je po Kraševcu, narodnemu heroju Antonu Šibelji - Stjenki.

Koča sicer uradno ni odprta. Odprejo jo samo ob sobotah popoldne in nedeljah. A imam srečo. Podjeten oskrbnik namreč s preprostimi kosmatimi valjarjem, ki ga namaka v barvo, ki jo je sam pripravil kar na mestu, beli njeno notranjost. Tako pridem tudi do pijače, ki se v senci košatih kostanjev pred kočjo prav prileže.

Na južnem pročelju male kamnite koče je vklesana spominska plošča na planinca Bučerja, ki je padel v Triglavski steni. Napis pa se mi zdi bolj posvečen sami koči: »Skromna si, a kremenita, kakor je naš Kraševac, budni čuvar ob krivični meji.« Tema-

tika za celo razpravo! Nekako je vglajšena z bronasto ploščo na zahodni steni koče, na kateri je tale napis: »Na Trstelju so leta 1934 komunisti Goriške in Krasa razpravljali o tripartitni izjavi komunističnih partij treh sosednjih držav o združitvi Slovencev v enotno socialistično državo. Leta 1937 pa z organizacijo TIGR v ljudsko fronto in o sodelovanju primorskih komunistov s pravkar ustanovljeno KP Slovenije.«

Teze komunističnih partij treh sosednjih dežel so predvidevale združitve celotnega slovenskega ozemlja s Trstom, Gorico in Celovcem vred. Tozadevni dokument, ki so ga podpisali Regent, Guštinčič, Togliatti in Kersche, je decembra 1933 odobrila tudi Kominterneta.

(se nadaljuje)